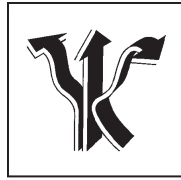

Міжрегіональна Академія управління персоналом
Українсько-Азербайджанський інститут соціальних наук
і самоврядування Г. А. Алієва
Міжнародна Кадрова Академія
ГО “Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління”
Всеукраїнська Академія наук публічного управління

МАУП

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 4

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Українське суспільство: контури інновацій”
м. Київ, МАУП, 30 березня 2017 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2017

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 2 від 22.02.17)*

Редакційна колегія:

М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, д-р юрид. наук, доц.;
Є. О. Романенко, д-р наук з держ. упр., проф.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук, доц.;
В. І. Цибух, канд. філос. наук, доц.

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 4: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Українське суспільство:
контури інновацій”, 30 березня 2017 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова)
[та ін.]. — 2017. — 348 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних
конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модерніза-
ції України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто
цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модер-
нізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Вавренюк Сергій Анатолійович Державне регулювання соціальної сфери в умовах фінансової кризи на основі європейського досвіду.....	110
Вакуліч Тетяна Михайлівна Вплив соціальних факторів на формування невротичних розладів	113
Гайдукевич Геннадій Анатольевич Децентралізація: восток України.....	116
Гайдученко Світлана Олександрівна Соціокультурний аспект модернізації державного управління	120
Гатіатулліна Ольга Вікторівна Проблеми молоді як одна із сучасних соціальних проблем в Україні	123
Глушко Лариса Олексіївна Компетентністний концепт як сучасна основоположна ідея розвитку впевненості в собі у процесі соціалізації школярів.....	126
Головченко Валентин Васильович Державна (українська) мова як тема політико-правових дискусій	129
Гордієнко Михайло Григорович, Медвідь Федір Михайлович Інноваційне мислення як вимога соціального розвитку	132
Грабовенко Наталія Валеріївна Деінституціалізація дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в контексті соціальної політики.....	136
Дікареєв Олександр Іванович Неокласична модель політичного дослідження справедливості світового розвитку в триаді: “політичний процес — зміни політичного режиму — політичні актори, інститути, правові механізми та норми”	139
Дмитренко Тетяна Леонідівна Розвиток інформаційних систем як шлях до прозорості вексельного ринку.....	146
Довбик Катерина Сергіївна, Філіппов Михайло Іванович Сучасні тенденції розвитку системи управління інноваційними процесами на державних підприємствах в умовах економічної кризи.....	148
Дорошенко Володимир Сергійович Особливості дослідження соціальної політики як суспільного інституту.....	150
Дорошенко Лідія Степанівна Вплив організаційної культури підприємства на формування трудового потенціалу	153
Євсюкова Оксана Володимирівна Застосування інституціонального підходу у системі сервісного публічного управління	155
Захожай Костянтин Валерійович Вплив бюджетного процесу на соціальні проблеми сьогодення.....	157
Згалат-Лозинська Любов Олександрівна Проблема молодіжного безробіття та шляхи її вирішення.....	160
Калина Алла Василівна Мотивація персоналу як складова соціально-трудова відносин	163

ДЕІНСТИТУЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ, В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Ситуація в Україні зі збільшенням кількості дітей без батьківського піклування в результаті бойових дій на сході країни актуалізувало проблему захисту прав дітей і можливостей прискорення процесу деінституалізації соціальної роботи з ними і розвитку альтернативних форм сімейного виховання в цілому.

Метою даної статті є характеристика проблем деінституалізації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Під деінституалізацією розуміється повний процес трансформації, скорочення кількості та/чи повного закриття стаціонарних установ; створення інших альтернативних форм піклування, які засновані на захисті прав дітей і орієнтовані на результат [1].

Інституційний догляд за дітьми несе в собі багато негативних соціальних та економічних наслідків, зокрема, високі фінансові затрати держави на забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що зумовлене високою вартістю утримання системи інтернатних закладів; соціальна дезадаптація дітей, що перебувають в таких закладах; порушення пріоритетного права дитини жити та виховуватись у родині.

Деінституалізація — це не просто закриття інтернатних установ різного типу, а комплексне реформування системи послуг у сфері освіти, здоров'я і соціального піклування, з метою впровадження якісних альтернативних форм захисту прав дітей.

У вітчизняній педагогічній науці зазначена проблематика є одним з напрямків науково-пошукової роботи. Великий внесок у дослідження з'ясування змісту процесу соціалізації особистості в різних соціально-педагогічних умовах зробили такі вчені як І. Зверева, А. Капська, Л. Мішик, Н. Слісаренко, Ж. Петрочко. Безпосередньо розвитку теоретичних і практичних засад процесу деінституалізації сприяли наукові пошуки Г. Бевз, Л. Волинець, Ю. Володіної, І. Дементьєвої, Н. Комарової, Л. Олифіренко, І. Пеші, Ж. Петрочко.

Міжнародними правовими документами, що визначають основні принципи і підходи до деінституалізації в цілому і розвитку послуг для дітей, в тому числі, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, є Конвенція ООН про права людей з інвалідністю та Конвенція ООН про права дитини, в яких проголошується право дитини жити та виховуватися у сім'ї. За Рекомендаціями експертної групи європейської комісії, ЮНІСЕФ, Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) та міжнародної організації "Надія та житло для дітей" держави мають сприяти створенню альтернативних форм виховання дітей, орієнтованих, перш за все, на сімейні, тому що інтернатні установи, на думку експертів, є ізольованими від громади; в них складно здійснювати контроль за перебуванням дітей і потреби самих установ преважують над потребами вихованців.

Значним кроком у напрямку деінституалізації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування стало прийняття Закону України “Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування”, що визначає правові, організаційні, соціальні засади державної підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Початком цього процесу можна вважати розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 травня 2006 р. про схвалення Концепції Державної програми реформування системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Головним інтегративним показником деінституалізації є скорочення числа дітей в установах інтернатного типу. У той же час, він свідчить: про якість роботи з профілактики соціального сирітства; ефективності мотивації та стимулювання громадян на те, щоб взяти дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, на виховання; ставлення суспільства до сімейних форм виховання. При цьому, акцент має бути на профілактиці, формах влаштування, поліпшення умов проживання в інтернатах. Це передбачає координацію роботи всіх соціальних служб і установ і їх чітка взаємодія. У проблемне поле деінституалізації також входить створення випереджаючої перепідготовки фахівців, працюючих у дитячих будинках та інтернатах, у професійних службах, що здійснюють підготовку, супровід і підтримку прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу, підбір сім'ї для дитини.

Найважливішим результатом процесу деінституалізації має стати неможливість стигматизації дітей-сиріт на рівні законодавства і суспільної свідомості. Термін “сирота” вже зник з офіційних документів у багатьох зарубіжних країнах, а з'явилися визначення “діти, якими опікуються місцеві влади” (Великобританія) або “діти під опікою” (США). У цю категорію включаються будь-які діти, про яких має дбати держава і суспільство, в тому числі діти, що охоплені сімейними формами виховання, діти з обмеженими можливостями здоров'я, а також діти біженців з інших країн і тих, хто пережив жорстоке поводження і насильство.

Виходячи з вищевказаного, для фахівців соціальної сфери потребують уваги питання розробки методології планування і реалізації деінституалізації інтернатних установ; вирішення проблем, що виникають у процесі надання соціально-педагогічних та соціально-психологічних послуг у громадах; вивчення потреб дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; перспектив розвитку системи соціальних послуг для даної категорії дітей; проблем підготовки фахівців для надання послуг в умовах територіальної громади тощо.

Концепція Державної програми реформування системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, містить декілька етапів і передбачає наступні завдання:

- припинення будівництва нових великих інтернатних установ; розвиток малокомплектних будинків-інтернатів, дитячих будинків-сімейного типу та прийомних сімей, розширення послуг соціальних служб для них; здійснення ефективного соціального супроводу таких сімей та самопомоги за місцем проживання;
- проведення роботи, спрямованої на зміну ставлення працівників інтернатних закладів старого зразка до альтернативних форм улаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- наближення соціально-педагогічної, соціально-психологічної та медико-соціальної допомоги до місця проживання шляхом розвитку комплексної міждисциплінарної допомоги. На базі розформованих інтернатних закладів є, на нашу думку, можливим створення регіональних центрів профілактики соціального сирітства і сімейного влаштування дітей;

- передачу нерухомості в управління і без орендної плати неурядовим (громадським) організаціям для цільового використання з надання спеціальних соціальних послуг;
- збільшення прямої фінансової допомоги прийомним сім'ям та дитячим будинкам сімейного типу особливо тим, що забезпечують догляд та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з особливими потребами; розробка і впровадження державних стандартів альтернативних послуг, “захищеного житла”, “захищених робочих місць”, прямих виплат на догляд та виховання дітей з особливими потребами;
- стимулювання та розширення участі бізнесу і неурядових організацій у наданні спеціальних соціальних послуг;
- підготовку і спеціалізацію бакалаврів і магістрів з соціальної роботи в організації деінституціалізації соціальних послуг для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; підвищення кваліфікації фахівців з соціальної роботи щодо розвитку практичних навиків; проведення практичних занять на базі державних і недержавних соціальних служб; розробку вимог до практичних занять і навиків професорського і викладацького складу кафедр, що здійснюють підготовку фахівців з соціальної роботи, вимог до підручників, методичного забезпечення;
- спрямування зусиль щодо впровадження міжнародного і вітчизняного досвіду альтернативних послуг дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування; розвитку самопомоги; підвищення кваліфікації фахівців. Для України у цьому питанні є цікавим досвід таких країн Європи, що як і вона мають довготривалий пострадянський вплив, а саме: Угорщини, Румунії, Словаччії, Чехії, Молдови, Грузії;
- посилення взаємодії з місцевими виконавчими органами влади з питання планування і реалізації програм деінституціалізації, розвитку і надання альтернативних соціальних послуг у межах державного замовлення;
- проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед цільових груп населення з питань сімейних форм виховання, розповсюдження досвіду і позитивних результатів альтернативних послуг у громадах для батьків-вихователів, прийомних батьків та дітей, яких вони виховують.

Отже, у межах реалізації Концепції Державної програми реформування системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування є доречною сьогодні розробка і впровадження пілотних проектів з деінституціалізації окремих інтернатних установ та ефективний перерозподіл ресурсів, що вивільняються у цьому випадку; створення відповідального органу з планування і координації процесу деінституціалізації, розвитку альтернативних послуг у громаді, забезпечення кадрови, взаємодії з неурядовими організаціями.

Джерела

1. Деінституціалізація та трансформація послуг для дітей. Посібник з найкращих практик. — К.: Видавничий дім “Калита” 2009. — 193 с.